

Věc C-212/04

Konstantinos Adeneler a další

v.

Ellinikos Organismos Galaktos (ELOG)

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce
podaná Monomeles Protodikeio Thessalonikis (Řecko)]

„Směrnice 1999/70/ES – Ustanovení 1 písm. b) a ustanovení 5 rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou – Po sobě jdoucí pracovní smlouvy na dobu určitou ve veřejném sektoru – Pojmy ‚po sobě jdoucí smlouvy‘ a ‚objektivní důvody‘ ospravedlňující obnovení takových smluv – Opatření, jež mají zabránit zneužívání – Sankce – Dosah povinnosti konformního výkladu“

Stanovisko generální advokátky J. Kokott přednesené dne 27. října 2005 I - 6062
Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 4. července 2006 I - 6091

Shrnutí rozsudku

*1. Předběžné otázky – Příslušnost Soudního dvora – Meze
(Článek 234 ES)*

2. *Sociální politika – Rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřená mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS – Směrnice 1999/70 [Směrnice Rady 1999/70, příloha, ustanovení 5 bod 1 písm. a)]*
3. *Sociální politika – Rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřená mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS – Směrnice 1999/70 (Směrnice Rady 1999/70, příloha, ustanovení 5)*
4. *Sociální politika – Rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřená mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS – Směrnice 1999/70 (Směrnice Rady 1999/70, příloha, ustanovení 5 bod 1)*
5. *Akty orgánů – Směrnice – Provedení členskými státy (Článek 10 druhý pododstavec ES a čl. 249 třetí pododstavec ES)*

1. Řízení upravené v článku 234 ES je nástrojem spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, díky němuž Soudní dvůr podává vnitrostátním soudům výklad práva Společenství, který potřebují pro vyřešení sporů, které mají rozhodnout. V rámci této spolupráce je vnitrostátní soud, kterému byl spor předložen a který jako jediný zná přímo skutkové okolnosti věci a musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, schopen nejlépe posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. V důsledku toho, jestliže se položené otázky týkají

výkladu práva Společenství, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout.

Soudní dvůr se nicméně domnívá, že za účelem ověření jeho vlastní pravomoci mu přísluší zkoumat podmínky, za nichž se na něj vnitrostátní soud obrátil. Duch spolupráce, jímž má být veden průběh řízení o předběžné otázce, totiž znamená, že vnitrostátní soud bere ohled na funkci svěřenou Soudnímu dvoru, kterou je přispívat k výkonu spravedlnosti

v členských státech, a nikoliv poskytovat poradní stanoviska k obecným či hypotetickým otázkám.

(viz body 40–42)

2. Ustanovení 5 bod 1 písm. a) rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou, uzavřené dne 18. března 1999, která je obsažena v příloze směrnice 1999/70 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS, které je ustanovením týkajícím se objektivních důvodů, jež mohou ospravedlnit obnovování pracovních smluv nebo poměrů na dobu určitou, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání použití po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou, které by bylo ospravedlněno pouhou okolností, že je upraveno obecným právním nebo správním předpisem členského státu. Naopak pojem „objektivní důvody“ ve smyslu uvedeného ustanovení vyžaduje, aby použití tohoto zvláštního typu pracovních poměrů, tak jak je upraveno vnitrostátní právní úpravou, bylo ospravedlněno existencí konkrétních skutečností vztahujících se zejména k dotčené činnosti a podmínkám jejího výkonu.

Vnitrostátní předpis, který se omezuje na to, že právní nebo správní normou

obecným a abstraktním způsobem povoluje použití po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou, totiž obsahuje skutečné riziko, že povede k zneužití tohoto typu smluv, a není tudíž slučitelný s cílem a užitečným účinkem rámcové dohody. Bylo-li by připuštěno, že by vnitrostátní předpis mohl *ex lege* a bez dalšího upřesnění ospravedlnit po sobě jdoucí pracovní smlouvy na dobu určitou, vedlo by to k tomu, že by nebyl brán na zřetel cíl rámcové dohody, kterým je ochrana zaměstnanců před nestabilitou zaměstnání, a zásada, podle níž smlouvy na dobu neurčitou představují obecnou formu pracovních poměrů, by byla zbavena své podstaty. Použití pracovních smluv na dobu určitou pouze na základě obecného právního nebo správního předpisu bez vztahu ke konkrétnímu obsahu dotyčné činnosti konkrétněji neumožňuje vyvodit objektivní a průhledná kritéria za účelem ověření, zda obnovení takových smluv skutečně odpovídá skutečné potřebě, je způsobilé dosáhnout sledovaného cíle a je za tímto účelem nezbytné.

(viz body 71–75, výrok 1)

3. Ustanovení 5 rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou, uzavřené dne 18. března 1999, která je obsažena v příloze směrnice 1999/70 o rámcové dohodě o pracovních pomě-

rech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS, které je ustanovením týkajícím se opatření, jež mají zabránit zneužití po sobě jdoucích smluv na dobu určitou, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž pouze pracovní smlouvy nebo poměry na dobu určitou, které od sebe nejsou odděleny časovým rozmezím překračujícím 20 pracovních dnů, musejí být považovány za „po sobě jdoucí“ ve smyslu uvedeného ustanovení.

předpisy, ale i umožnění zneužívajícího používání takových poměrů zaměstnavateli.

(viz body 84–86, 89, výrok 2)

Takovou vnitrostátní úpravu je totiž nutno považovat za způsobilou ohrozit předmět, cíl i užitečný účinek rámcové dohody, neboť takto nepružná a restriktivní definice posloupnosti více po sobě jdoucích pracovních smluv by umožnila zaměstnávat zaměstnance po dobu více let za nejistých podmínek, neboť zaměstnanec nemá v praxi často jinou volbu než přijmout přerušení v řádu 20 pracovních dnů v rámci řetězce smluv se svým zaměstnavatelem. Krom toho u vnitrostátní právní úpravy tohoto typu hrozí nebezpečí, že bude mít za následek nejen faktické vyloučení velkého počtu pracovních poměrů na dobu určitou z ochrany zaměstnanců, o niž usiluje směrnice 1999/70 a rámcová dohoda, tím, že z velké části zbaví podstaty cíl sledovaný těmito

4. Rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou, uzavřená dne 18. března 1999, která je obsažena v příloze směrnice 1999/70 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS, musí být vykládána v tom smyslu, že pokud vnitrostátní právní řád dotyčného členského státu neobsahuje v daném sektoru jiné účinné opatření, které by zabránilo a případně sankcionovalo zneužití po sobě jdoucích smluv na dobu určitou, brání rámcová dohoda použití vnitrostátní právní úpravy, která pouze ve veřejném sektoru absolutně zakazuje přeměnu na smlouvy na dobu neurčitou po sobě jdoucích smluv na dobu určitou, jejichž skutečným účelem bylo pokrytí „trvalých a stálých potřeb“ zaměstnavatele, a musejí být považovány za zneužívající.

(viz bod 105, výrok 3)

5. V případě opožděného provedení směrnice do právního řádu dotyčného členského státu, jakož i neexistence přímého účinku jejich relevantních ustanovení, jsou vnitrostátní soudy povinny vykládat od okamžiku uplynutí lhůty pro její provedení vnitrostátní právo v co největším možném rozsahu ve světle znění a účelu dotčené směrnice, aby bylo dosaženo výsledků jí sledovaných, upřednostňující výklad vnitrostátních pravidel, který je co nejvíce v souladu s tímto cílem, aby dospěly k řešení, jež je slučitelné s ustanoveními uvedené směrnice.

k němuž vnitrostátní prováděcí opatření skutečně nabývají účinnosti v dotyčném členském státě, relevantním kritériem. Takové řešení by totiž mohlo zásadně ohrozit plnou účinnost práva Společenství, jakož i jednotné používání tohoto práva zejména prostřednictvím směrnic. Krom toho od data, k němuž směrnice vstoupila v platnost, se soudy členského státu musejí zdržet v co největším možném rozsahu výkladu práva Společenství, který by mohl vážně ohrozit dosažení cíle sledovaného touto směrnicí po uplynutí lhůty pro její provedení.

Z výše uvedeného nutně vyplývá, že v takovém případě není datum,

(viz body 115–116, 123–124, výrok 4)